

J E L E N T É S

AZ

ELSŐ MAGYAR IPARMÜKIÁLLITÁSRÓL

1842.

A MAGYAR IPAREGYESÜLET IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNYA
MEGBIZÁSÁBÓL

SZERKESZTE

KOSSUTH LAJOS,

VÁLASZTMÁNYI ALIGAZGATÓ.

PESTEN 1843.

NYOMATOTT LANDERER ÉS HECKENAST KÖNYVNYOMÓ-INTÉZETÉBEN.

Azon sok jó között, mit hitem szerint az iparegyesület, ha irányt nem veszt, 's kellőleg gyámolittatik, egykor tehetend, a' honi műipar állapotának folytonos ismertetése nem legutolsó. — Mert önismeret, a' haladásnak föltétele. Ez okból tartá szükségesnek az igazgató választmány, a' mult augustus és september hónapokban tartott első magyar iparműkiállítás részletes leírását első adalékul a' honi műipar statisztikájához, historiájához, 's műtani állapotának ismeretéhez közre bocsátani. A' szerkesztés reám bizatott, és talán soha sem érzém olly fajdalmat elevenen, hogy specialitásokra nem vagyunk nevelve, mint épen ez alkalommal; 's ha azon ok nem indít vala, hogy másnak e' munkát elvállalni nem is lehetett, mivel Landerer Lajos uralom kívül, ki az iparműkiállítást rendezé, más a' kiállítókkal csak annyi érintkezésbe sem jöhétett, mint én, ki az illető alválasztmánynak elnöke valék: bizonyosan nem bátorkodtam volna e' tökéletlen dolgozattal föllépni, mert az iparműtan mezején egészen járatlan vagyok, 's nem volt semmi előzény előttem, melly a' töretlen ösvényen vezérem lehetett volna. — Azonban a' kezdet mindenben nehéz, jövendőre az iparegyesületnek bizonnyal módja leend avatottabb kezekről is eleve gondoskodni; — első kísérletül vegye a' közönség ezt is szívcsen. — Sokkal inkább ismerem e' szakkörüli tehetetlenségemet, mintsem ne tudnám, hogy dolgozatomban hemzsegnek a' hibák, tévedések, balfogalmak, 's nem egy műtani baklövés szolgáland a' szaktudósoknak mulatságul. De ha esak annyit eszközlöttem is, hogy alkalmat nyújték helyesb ismeretek terjesztésére, munkám nem volt egészen haszontalan, 's azért minden tárgyatottat tisztelettel felszólítok, méltóztassék tévedéseimet kijavítani; a' legnagyobb örömmel sietendek minden alapos igazitást egy vagy másuton közre bocsátani.

Némelly iparágakra, mint például a' vasgyártásra nézve, dolgozatommal még csak a' honi műipar statisticája sem nyer rövagy csak

annyit is, mennyit példaul a' selyemgyártásra nézve nyerhet; — ennek egyik fő oka, hogy nemelly iparág 's különösen a' vas, és általában a' bányászat, csak igen kevessé volt a' rögtönzött első magyar iparműkiállításon képviselve, 's még a' képviseltetekre példaul a' munkácsi vasgyárra nézve sem volt alkalmam adatokat gyűjteni. — Ha tehát egy vagy más csíkk érdeme szerint nincs kiemelje, azt egyenesen csak a' körülményeknek kérem tilajdonítatni. — Az egész kiállítás nem egyéb volt rögtönzött kísérletnél; jóvendőben a' műbírálat iránt soknak más-képen kell történni; mint arról is előre gondoskodott: hogy a' kiállítással egyetemben az egysület kezeibe tökéletes statistical adatok kerüljenek, mellyeknek segédelmeivel egy az enyémnél ügyesebb avatottabb kéz a' honi műiparról tanúságolt teljes rajzot nyújthasson a' magyar közönségeknek, melly a' kiállítási teremek sűrű látogatásával 's azon érdekkkel, mellyet mind a' kiállítás, mind a' Jutalom-ozsztó ünnepély iránt tanúsított, igen örvendetes bizonyiságát nyújtja, hogy az iparügy fontosságét érzi, 's az iparegysület zsenge törekvéseit méltányolja. —

Pest Decemberen 1942.

Kossuth Lajos.

• Az egész tudósítás, minden honi magyar 's német lapok melllett 's így mintegy 20000 példányban fog ivenként logyon szétküldődő. Az egész mintegy 4-5 ívű füzetet köpözend.

A magyar iparégyesület a lótesztés nehézségeiből fassankint kibontakozva osztályon az 1848-ki tavaszszal jött oly állapotba, hogy ezen évi január 4-kén tartott közgyűlésében, elnökét 'a igazgatónálászimányát, mely az egyesület munkálatait elv a náklom szerint végrehajtsa, megrázza, és arról is határozott, hogy még azon évben augusztusi perli visszatérítés az igazgatónálászimány iparműkiállítását lelassítja, melyről nemben első Icend Magyarországon. — Hogy az egyesület céltelük 'a gyakorlali működésének még ez évben jelét adandó, eisb lépcékkal az iparműkiállítást rövidíteni, azt az ögysbőlött ogyik főcélja, a' hozzá műipar émelése, 'a azon rekliket is javasoló, hogy mindenjárt legelső lépcéndől magával a' műiparral lehetségesleg előterjedésben érthetkezésbe jövén, a' műipar jelenlegi állapotának ismeretét 'a megismertetését lehetséges megkönzolítse, minnenről ezen ismeretet a' további működésben alapul szolgálhaton; annak, a' mit már bírunk, műtányására vonassan; öntudatra, 'a összönk iránti bizodalomra összönözzen; a' miatt eddig le nyert eredmények aj kiérletekre, aj törekvésekre, aj erőfeszítésekre hirdessének; 'a a' honi műiparrnak a' nemzet előre álíthat bárba esak üresítékes képe, legközelebb az a gábor képnek felállítására utat készíten; továbbá pedig azon iparágak meghonosítására is jogot adjon, melyeknek elbanyagolttatását vagy részben annak is tulajdoníthatni, hogy a' közönség mind okkorig jóformán nem is tudta, mivel bírunk már, 'a mik azon iparágak, mik eddigelé bezárunkban hiányzanak. —

Ám áz idő végében voltában oly akadály fekütt, mely mint minős a' kiöllítés lehetsége is kétségesse len; mert lehötetlen volt előre nem látni, 's helyesenek is el nem ismerni az ellátványt, hogy június közepé 's az augusztusi pesti vásár között sokkal csökölvebb időnk van, mintsem a' honi iparművek nagy része, mindennapl rendes foglatozásgal mellett, még az iparműkiállításra is valami jelesabban készíthetne. Pedig ha megácsak az egycsületről a fiképen az ölölt is érdekkében, hogy azon ipartermek állapotjával ismerkedjék meg, melyek mint rendes fogyasztási csilkek napokon át áruház vannak: viszont nem lehet meg nem váltani mikint a' beküldő iparműveseknek az is érdekkében állhat, hogy rendes fogyasztási művek mellett oly mutatégyeket is adhassanak, melyek műtipos tebelségek megnabb felét tüntessék ki, 's megváltozzák, mit képesek tenni, ha kívántanák.

Illy viszonyok külön foglalt az igazgatóválasztmány az első magyar iparműkiállítás létesítéséhez. — Az aligazgató elnöklete alatt bízottmányt ne-

vezett, melyt a' vállalatot intézze, 's vezérölje; ez a' kiállítás közvetlen rendezésével Landerer Lajos választmányi tagot bízván meg, Emerling ur pedig a' városi redonto-épület mellékteremcet ingyen minden bér nélkül megnyerni személyes levén, legelső felszólítását hírlapok előjáró június 16-án bocsátá közre. És az eredmény várakozást mutt, reményt hajadott. — Két hónap mulva u. m. augusztus 25-kén az első magyar iparműkiállítás megnyitották, 's a' tárgybeleküldés, 's való a' közönség részvétel folyamai növekedvén, mielőn szeptember 21-kén bezárniuk, 213 iparműves által beküldött 298 nemű mutatványval, 's ő cs. kir. föberendezsége az ország nádora, 's főnöges hívtási kegyelmes látogatásának magas szerencséjén kívül 14425 látogatókkal dicsékelhetett.

A' kiállítás vége felé közelgélvén, az igazgatóválasztmány szakértőkhől műbírákat választott; kik minútán az iparműveket szakonként részrehojtatásra meghibálik, mindenjában egy testületbe egysülik, 's az igazgatóválasztmány kebeléből kijelölt hár tagból alválasztmányuk a' kiállításnak iránt javaslatot adtak, melyet azonban (így volt ez uttal határozva) az alválasztmányukban törvényt szabott, hogy az a' javasolt kiállításnak ugyan statisgazdasági beláttáshoz, 's a' törvénys pénzerejéhez képest lezállíthatja, vagy keverthette, de nem cselelni, sem szaporítani jogosítva nem volt.

Állottak pedig a' kiállításnak öt osztályból 1) arany-emlékpénz, 2) ezüst-emlékpénz, 3) bronzemlékpénz, 4) diásérő oklevél, 5) műtánya emlék. — 'S a' hírálataink eredménye ion, hogy minútán két műiparág (soda és répacukor) alább látványban elterjesztendő okonkai fogva jelenteg a' kiállítás említett osztályaiiból klemelv, rendkívüli tekintetbe vételett, egy kiállító minden kiállításról elavé lemondott, bármi tárgy pedig birálat alá azért nem jött, mivel besöt, 's áremelést a' tapasztalat általi behizonyulás füllétélezte: a' többi kiállító körül, arany-emlékpénzben ötöd: — azúthoz 18-án, bronzban 29-én diásérő oklevélben 31-én, műtánya emlékben pedig 36-án részesítettek.

Szolgájainak ezek hozvezetését az első magyar iparműkiállítás itt következő részletei leírásához; mire nézve nem leendő talán érdektelen az olvasó közönség előtt, ha adaléku a' honi műipar termékeitől, egyként fontosabb iparigával némi statisztikai, 's historiai adatokat jeviszhatand, 's nemcsak egyként jelensebb gyűj. részletekb látogatásével, hanem minthi némi ejthetőséggel is találkozandik.

És most minél több az első magyar iparműkiállítás leírása megkezdődött, szükséges előrehozatani: hogy a' műbírulat 's kiállítás iránt, a' mondban rögtönzött iparműkiállítás előtt, vezéreivük elvét megállapítva nem lehettek, mert az intéző-választmány, az idő rövid volta miatt különben is késleltetik, füllétélezéssel nechezteni nem vélt tanácsosak, 's különben is akkint volt meggyőződve, hogy a' honi körálmányeket kiállító tapasztalás, melyet az iparműkiállítás nyújtand, legbiztosabb kialozul fog szolgálhatni azon nemzet gazdasági tekineteik kiemelésében, melyeket néhány a' mi körálmánycím között, az Ipar 's különösen gyári iparművek birálatainál követni kellend; — vagyis: hogy ez csuk első kiállításon levén, tanácsosk leend, a' jövendő eljárás szabályait, az eleb kiállítás nyújtotta tapasztalásból levonni, mint pusztán elnémetből oly ránut készítani, mellebe a' honi műipar képe be nem illenek. — Igy jött a' választmány azon meggyőződésre is, hogy ha közönségnél egyötönen műdarab előállítása a' kiállítás tehetőségét tökéletesen kitünteti, ennek egy a' birálat füllétélezének, mint a' kiállítás széjjáratának a' tekinetben meg van felülv, mert annyi bizonyosá lesz, hogy a' mely kiállítás egy műdarab, a' mint kiállítás, elkészíthető, maa hasonló is képes készí-

tani: úgy viszont nemely gyárműszikkek, kivált a' melyek nemcsak kicsinyben de mondban szinte teljes műszaki és készíthetők, alacsony gazdasági fontosságot fükképen csak az által nyerhetnek, ha készítések nagyban azaz valósággal gyártlag készülök, illyenkoruk felük a' kiállított mutatványok technikai tükrében kívül, még arról is meg kell győzüdni, hogy az valóságos gyártott; 's e' végeti tudni kisállítás, hogy a' kiállító gyárnak hasonló művet nagyban, 's ha titkaihoz nem volt tartozni, mily kiterjedésben készít, 's mily érőn ad? 's valljon gyárnak szerkezete megfelel a' teknikai tükrében az illető iparszaktudomány már ismeretet kívánalnak, vagy tulán azt egy lépéssel a' kifejlésben magasra is vivé?

A' beküldött gyárművek között különösen kottó volt, mire nézve a' birátválasztmány ezen tekinetekre ügyelni annyival inkább szükségesnek vélté, minthi bizonyosabb, hogy ezen két gyáripráradag, ha kellő kiterjedésben 's kellő számmal meghonosul, hasánkra nézve kimondhatatlan fontossággal bír. Íme mivel e' két Iparágra nézve látványság 's az első kezdetből el nem választottak alkádályok miatt azon tekinetekre kellő mértékben ügyelni nem lehetett: kénytelen volt a' választmány azoknak megbírálásában esetén a' beküldött köré a hasonnevű mutatványok viszonylagos (relativ) tükréjének összehasonlítására szorítkozni; azokat felük a' többiek sorához kiemelve ezáltal egészen rendkívüli tekintetben venni. — Ez a' két gyárnak: a' répacukor és a' soda. — Legyen hát szabály ezekkel kezdeni az első magyar iparműkiállítás támervitését.

Répacukor.

Első iparág, melyet a' hona nézve felszámításon fontosságához képest a' műbíráin választmány teljes műtányaival rendkívüli tekintethe vett, de melynek emlékpénzzel kitüntelését a' fontosabb elhadott körülhányéknél fogva a' jövő iparműkiállításra halasztja a' honi répacukor.

Az idő rövid volta 's a' kezdet nehézségei okozhatták, hogy hónapt számos cukorgyárai között az első magyar iparműkiállításon mutatványokat eszpon a' cseppli cukorgyár, és Kressling testvérök possonyi cukorgyára kildörtek bő. A' műbírák minélkettőnek gyártmányt igen jónak, a' keleti között azonban a' cseppli valamivel finomabbunk 's keményebbünk találhat; mit az iparegyesület ezen iparág fontosságának érdemzavarára műtányaival mellett a' cseppli cukorgyárnak kildört leglön oklevélben tükrített.

A' cseppli cukorgyár (az iparműkiállítás után szerzett adatok szerint) Verőce vármegyeiben, Eszék mellett Csepplen Adámovics J. K. ur birtokán, Alsó-Ruszbachi Mayer Ignác uralk., N. Mayer és J. G. Landauer bécsei szabadalmazott nagykereskedező ház főnökeinek tökepénzével, sia Mayer Károly ur által 1838 ban állított, ki egyszerűen a' gyárnak névezője la. Adámovics ur pedig a' vállalatuk két öödig, vagy is 40 percig részvénysor.

Hogy ezen fontos műiparág, melynek halálos Európában minden birodalom Magyarországon van jövendője, 's mely kellő kifejlés mellett nemcsak a' belföldi fogyasztás tökéletes feldolgozásával a' bennük sok millióra kiadást megengedélyezhet — hasonligen nyereséges külkereskedési üggű is váltak; — hogy

okozott tömörök szerencsétlenkéget elhárítja, a mely hű nagybáni alkalmatossággal a feltalálók számvetését igazolandja, a legrégebbi konyhaszakértők sorába tartozik. — Egyike ezek hosszúszülevű talajtanároknek.

Vass Imre Országos Mérnök tisztelettel köszönettel, többet éghetlen, tégla és téglás díjat adománylevélben.

Sprüger Ignácz ur. Trenčsén megyei Apátfalva helységbeli bányaoborló, ház földi-lapjai. — Kötélcségnök véljük, miután többek lementésétőkint jutottak a közönség tulajmányára; mikint a teltalálók találmanyuk kiállított mintáihoz illetőleg példányait maguk leírják:

Vass Imre ur Gregor cserépföldényekből alkotott fáján hárítójának, melyet rajzai biztatásban 1/4 rész nagyságú mintában állított ki, — színéje legálisan volt, a eredetileg hárít. — Ezredéveken át dül a tűz épületekben, leányuktak csapásával előzve önmérők tört, a kipótólhatlan széremellettenséget, s mögök a fát, mint gyuladást okozó részt, mígsem küszködöttük ki építésükhez. Vass Imre ur egyedül cseréppel megégletetlen anyag nélkül javítja hárítását földelni. Földényei károlyi, mivel belül üregesek, legfeljebb egy 1/2" vastag cseréplapokból összeállítva. az alá, és felső lapokat ugyan oly vastag borítás 2—3 hüvelyknyi távolságban rejtézik össze, melyek által az egész földény 3 és 1/2" vastagságot nyer, s összerakásákor a földény üregét egymásra jutván ugy hosszálva, mint kezébe a földények egymára csapkint hatnak, s így a csővek visszaható törhetetlenségeket vesznek i genusagy. Üttelésít a földényeknek gyors ajtó által szándéka összűzői, mászerént teljesen tömött és nyomott lapok állításnak elő, melyek vékonyaságuk miatt könnyen, és tökéletesen kléglétehetők, körbejük pedig fényháztartván, örökösök. Oltásáigukról hisztolt az, hogy közönséges jó anyagból mindenütt, gyorsanjalval pedig hirtelen állítható, a lapok vékonysága visz特 hirtelen, s a tökéletesen kiégethető, s a gázkiést nem kíván, s' mellett egy földény hárítani annyi tért borít, mint az eddig cserépben indolyelt. A gerinc földények csakély aulya nem okoz nagy oldalanyomat a fölfalakra, s hárítani nem is kíván vastagabb kösfalakat, csak igen ritkán több vaskoloschet, mint a mi eddig szokásban volt. Idomja különös, kettős kiugróval egy-egy körrel két szélt éretnek el. — Egyikhez az, hogy hárító lapja, melyel minden összeérintésük fölre van, harántes lehet, így a hárítólapok összehozzájáró is a felső szemazsod földény által leborításik, s a szérent semmi réza sincs földeten, a melyt közé az esővíz becsírároghatna. Másik az, hogy minden földény, uromnak az alá és felső látónyektől, hanem egyszerűen a két szemazsodjától is csíkarva tartalik, mirek következésekben ha odatlan megszakás, ágyazóny, vagy más erőszakos által egy sorban, ha mindenjárt 5 földény köréretnék is, a felső sor alátámasztva levén, uzeneklő lenne az összehajlított működésükkel kiugróitásainak oly erős és könnyű, mint a többi földényeké.

Könnyű, erős, lárts és olosó leendő részt a megégetettető fűdel. — Enyi tökelyt nem egy-két napi fentelgatás, nem néhány óji számítatás, nem néhány körújzárnyi költséghibákhoz hozhatnak együtt, hanem 19 óvi tanszíntől, török-ávási és különbözőskedéke egy egycsúnek, ki ily rög soronc azér, hogy a köszöség rázavétre garadjon ily hasznos ibbleket nagyban hosszadra, a az ój húrveszeti ökképén törjezésére, melyt úz iparnak egy leghasznosabb ágát nyitja meg, t. i. öncenkkel drótkre biztosítani terményüket, műanyagokat, fűszergombákat, a komplexföldre feszítettető körbenyűhetet. — Így író, de teljesen igaz, hogy a

Springer Igényes ur találmányában azon meggyőződéshől indul, hogy elalámit az egészek legtöbbsyíró a háztudéteknek tömörök fával hexkontalanul erhez hihéz alkotásából erednek; a tisz hirtelen terjedése pedig csak nem egyc-

deit az éghető vagy legalább nem elégé tűzhatlan anyagból készült fűtőszemetek tulajdonsához; ugy más rézkörül az eddig ismeretes tűzbiztos fedések általános használata azért nem jöhettek, mivel vagy igen költségesek, szerellett mesterekkel teak és igen nehézek, következőleg nem minden felületre alkalmatosak; vagy pedig legalább nem elégé vizhatlanok 's így a fedés eredeti ezéljük meg nem felelnék; Springer ut tehát oly hizlódel-lapok feltalálására fordító gondolkodását, melyek által tökéletesen éghetlen, a mellott vizhatlan, ugy városi mint falusi épületekre egyaránt alkalmazható, aranylags könnyű, olcsó, igen egyszerű, 's különösen tartós házledeleket Ihetegen előállítani. — Ezen ezáltal oly fűtőlapok által véli elérhetnek, működik az iparműkiállításra mutatványul beküldeni szíves val-

Ezen fűdél-lapok általatt faszek az agyagból készülnek, jól ki égettenek, külön oldaluk fénymázolatot, hosszúságuk 15. szélességük 9 ' a vastagságuk ½ hővelyk. Ilyenek lehetőségeset tesz, hogy egyszeres sorral rakkva is tökéletesen fedjenek; miután az oszívájuk az eresztekktől elhárítására, (zur abwehr von den Fugen) a lapok hosszantsa ½ hővelknyel karimával vannak ellátva, mely-lyet a' icsi lap tökjáradó ömlököttsége foglal le. Ha pedig az ember a' fűdelet nemcsak tűz- 's víz-, hanem léghullángak is kíványa, az eresztekéket másval kell bő kenni, melyhez ½ részben apróra tört faszén, ½ részben olott méze szükséges, mi is melegített kószén-, vagy fakátrányosul koncacsé alakítatik, 's meggyűrű használhatók.

Springer uralkodó házjövöllyel ajánlására annak következő előségeit számítja el:

1) Külön tűz ellen tökéletesen biztosít; részint mivel a' födélt laposan felhívva, az inkább fölfelé mint oldalról ható szemazód lángrak hatásának nincs annyira kitörve, részint mivel a' födélzet valósággal tüzhallan, sőt minthogy a' más (mint felszín) nem villanyvezető test, még a' villámnak sincs kitörve.

2) A tüzveszély beléről is kevésedik, mivel a tisztaságos, és a földszintek egyaránt fokvécet miatt csak minden 12-13 hétvelketnyire van egy-egy létre szükség, így az egészben sokkal kevesebb fa van, mint a kölcsönös oszterp-, vagy palvasfödeinkben.

3) Tökéletesen vizhatlan, mit a' födéllap-tömsg rendkívüli színesítésé, a' fénymás *) 's a' lapok említett összefüggése egyközbi, minél fogva az erőszakhoz visz tulajdonsággal nem téphet.

4) Igen könnyű; mert már a lézszetben is csaknem fél súly van megnyerve; azonkívül ezen egyszerűen leküzdhető minden □ öre miutegy 48 darab elégendő, míg a közönséges cserépöldéknél egy □ öre 200 darab is felmelegen. Azonkívül még egy földelap kevesebbet nyom 2 közönséges cserép-zeindelynél; másról bizonyosnak fölvehető, hogy ezen található cserélőt a hizlaló száraz alakban felénnyel nincs; nedvesben pedig alig egy barnad résznyi, minthogy ezen földelapok ujhez agyagból nyomtatnak, vagy pedig falaklapácsat formába veretnek; tehát lávolról sem oly lyukacsosak, tehát nemis oly könnyen árnak ki, mint u' vökony agyagból gyúrtat közhözeges cserépzsin-delyek.

5.) Aránylag igen olcsó, mi már a Teutobblekből is világos. Hozzá járul még,

^{*)} Erdős Mózes ur tanúsztaláson szerint a fréymás u. füldelásterapekre szánt nem alkalmazható, mivel lehetetlen kikerülni, hogy s' mázban ismét ilyen hőlyagosba ne táruljanak, mihelyt ha az ebből vagy hű levezetésről, a máz megpattan, s' a tüdőpárnák megeszredik.

hogy könnyüségénél fogva olly igen vastag kőfalakat sem kíván, mint a' közönséges nehéz fedelek. — A' költség még az által is kevésithető, ha mázas cserép helyett mázatlan haszuáltatik; melly habár nem olly jó is, mint a' mázas, anyagjóságával fogva mégis a' cserépzsindelyeket jóságban, tartósságban sokkal felülmúlja. —

6) Az olosóságot igen neveli az illy födél tartóssága; — melly n' könnyüségből, a' léghatófolyását lehetséggel kizáró anyag sürűségéből, mellyet a' külső máz csaknem a' romolhatatlanságig növel, igen természetesen következik. — A' födél ezen tartóssága az épületet is tartósabbá teszi, n' mi különösen tüzfalaknál, 's párkányoknál észrevehető, miket más födélzeteknél pléhsegítség nélkül jó karban tartani alig lehet.

7) Ezekhez járul még a' külső csin; mit az idomítalan magas födeleknél elérni lehetetlen; itt azonban a' fénymáz színének tetszés szerinti választásával annyira növeltehetni, hogy a' födél az egész épület diszére válhatnék. Mind e' mellett azonban

8) A' födés olly egyszerű, hogy minden ügyesebb napszámos is végbeviheti, 's ha történetesen egy vagy más darab megtördeznék, belülről a' ház padazatjáról a' hézag környen kipótolható a' nélkül, hogy a' fedelon mászkálni kellene.

9) Habagy a' födéllapok vakolással vagy más alkalmass ragasztékkal, vagy mobával rakatnak, a' ház padozatját egészen száraz és tiszta raktár gyanánt használhatni. —

10) Ezen födéllapok kószítése olly egyszerű, mesterkétlen mechanizmussal jár, mellyet minden csak egykevésére ügyes téglavető igen könnyen megtanulhat: minél fogva olly vidéken, hol ez anyag helyben van, egy illy födél kiállítása nem sokkal kerül egy szalmaiödélnél drágábbra.

Hogy pedig minden állítások nem tartoznak a' jámbor ohajtások sorába, hanem több évi tapasztaláseal megerősített valóságos tények, arra nézve Springer ur hivatalozik ns. Trencsin vármegye, ezen találmáuy megvizsgálására küldött választmányának 1839. maja. 6-kóról költ kedvező hivatalos jelentésére; egyszeremind közhírré teszi, hogy állításainak valóságáról ö néha, Trencsin megyében Apátsalvád, mindenki megyőződhetik, minthogy ott az urasági majorban egy pálinkafőző ház 2000 illy mázas, és mázatlan födéllappal fedve immár tizenegy év óta épcégeben áll, 's nem csak 10 telet, hanem 1827-ben egy igen erős jégverést is állott ki, melly csupán két darab födéllapot rongált meg, mig a' szomszédjában levő vakolt cserépzsindelyes épületben igen nevezetes kárt okozott. —

Springer ur számvetése szerint a' különféle födélzet költsége illy arányban áll.

Fa-zsindel kerül egy □ ölré 5 ft. 30 krba v. cz. Cserép-zsindely 7 ft. 57 krba. Mázas födéllapok 5 ft. 34 krba. Mázatlan födéllapok pedig 8 ft. 58 krba.